

A CSÁSZÁR ÚJ RUHÁJA

Játék Andersen azonos című meséje nyomán

Szereplők

TAKÁCS 1, TAKÁCS 2, CSÁSZÁR, MINISZTER,
TÁBORNOK, FŐVADÁSZ, GENERÁLIS, HOPMESTER
Játsszók a némajátékhoz, a szövszékhez, a tömeghez

Bemutatta a marcaltői

1993-ban

1. JELENET

A császár udvara. A szin teljesen üres. Jobbról beövakodik valaki. Minden óvatos lépésénél hatalmas dobbanás hallatszik. „Ki lehet az? Követ valaki? Csak nem én voltam? Most okosabb leszek!” – mintha ezt mondaná magában. Ezúttal óvatosan helyezi a másik mellé a lábát. „Na, sikerült! Mit is akartam?!” Megvakarja a füle tövét. „Á, majdnem elfelejtettem, én vagyok az ajtó!” Bal kezével megformálja a kulcslyukat.

2. JELENET

Sorra érkeznek az udvaroncok. Mindegyik az ajtó felé lopakodik, megpróbál belesni rajta. Elsőnek szeretné megtudni, milyen ruhában jelenik meg ma a császár. Persze egyik sem akarja, hogy kíváncsisága a másik előtt lelepleződjön, ezért amikor észreveszi a következőt, hirtelen valamilyen tárggyá változik: kiből gyertyatartó, kiből fogas, kiből medvebőr lesz.

1. *Hangos dobogással érzik az első udvaronc. Amikor észreveszi a zajt, fülel, aztán lehúzza a cipőjét, és mezítláb óvakodik oda a kulcslyukhoz. Amikor meghallja a következő udvaronc zaját, gyertyatartóvá változik.*

2. *A szobalány port törölgetve, dúdolva érzik. Körülpislant, aztán az ajtóhoz szalad. Amikor zajt hall, fogassá változik.*

3. *Az udvari bolond banánt majszolva jön. Megeszi, a héjat mögéhatja, s az ajtóhoz szalad.*

4. *Egy udvaronc érzik határozott léptekkel, elesik a banánhéjon. A puffanás zajára a bolond szoborrá alakul. Az udvaronc a földön medvebőrként terül el.*

5. *Egy szolgálólány érzik tálcával a kezében. Megbotlik a medvében, majd pörögve, egyensúlyozva megkapaszkodik a gyertyatartó egyik karjában.*

6. Két akrobata jön, mindegyik előbb akar az ajtóhoz érni a másíknál, ezért folyton elgáncsolják egymást. Még a kulcslyuk előtt is marakodnak. Amikor meghallják a kutyaugatást, szétrebbennek.

7. Egy kutya jön a gazdájával. A kutya megugatja a kulcslyuk előtt veszekedőket, a gazdája ijedten befogja a kutya száját, aztán oldalt parancsolja, ő pedig az ajtóhoz lopakodik.

8. A költő érkezik egy vers ritmusát próbálgatva. A gazda észreveszi, a kutájához szalad, befogja a száját, nehogy az ugatásával elárulja. A költő megtalálja a jó ritmust, lejegyzí a verssort, aztán tovább lép a ritmust próbálgatva. Hirtelen megáll, körülnéz, aztán az ajtóhoz lép. Benéz. Elveszí a szemét a kulcslyuktól, hitetlenkedve néz, aztán jegyzetelni kezd. Újra benéz. Fölnevet, majd vihogva, sebesen jegyezni kezd.

9. Két dáma érkezik legyezővel a kézben. Az egyik szembenéz a „medvével” és felsíkít. Hanyattdől, a másik elkapja, a térdére fekteti, így alkotnak egy „piétát”. A költő a siktításra elíszkol az ajtótól.

10. Két testvér érkezik: a Nagy és a Kicsi. A Kicsi mindig a Nagy nyomába lép, igyekszik őt utánozni. Az ajtóhoz érve a Nagy benéz. A Kicsi is szeretne belesní, de nem tud a Nagytól. Felugrik, megpróbálja oldalról, s mikor így sem sikerül, megpróbálja a Nagy lába között. A Nagy visszafordul.

NAGY (Kicsi fülébe súgja.) A császár öltözik!

Láncszerűen folytatódik tovább a pletykálás. Hangosan, szinte kiabálva „súgják” tovább a hírt, de mindenki ferdít rajta egy kicsit.

MIND (egyenként) A császár szörfözik! ... A kárász költözik! ... A pákászt döngölik! ... A rámát köpködik! ... A bálnát öntözik ... stb. Utoljára a földön fekvő „medvének” ketten súgják egyszerre a fülébe a mondatot, egyik jobbról, a másik balról.

MEDVE (felül, elképedve) A málnászt fölkötik?!

Megcsikordul az ajtó. Kifordul

UDVARONC A császár!

MIND (Hajlongva, kifelé hátrálva.) Ó, felséges császárom! Gyönyörű az új ruhája! ... Minden képzeletet felülmúl! ... Micsoda kelme! ... Mintha felséges urunkra öntötték volna! ... Csodálatos! Csodálatos!

Miközben az udvar kifelé hátrál, a kutya elszabadul, s megugatja a császárt. A gazdája ijedten kifarancsolja, majd a császártól bocsánatért, esedezve kifelé hátrál.

GAZDA (*Miközben kifelé hátrál.*) Felség! Bocsánatért esedezem! Kölyök még ez a kutya, nem tudja az illetet! Bocsásson meg, felség! (*Eközben a Miniszter a már nem is látszó, kifelé hátráló udvarbeliekhez beszél, a színről kifelé.*)

MINISZTER Hordjátok el magatokat! Hányszor kell még elzavarni benneteket?! Semmi keresnivalótok itt! Ronda, kíváncsi népség! Majd a kengyelfutótól meghallhatjátok, mibe öltözött ma a császár!

Közben összeütközik a hátráló Gazdával.

MINISZTER Hordd el te is az irhádát!

3. JELENET

A Miniszter a távozó Gazda után néz.

CSÁSZÁR Mi a baj, derék miniszterem?

MINISZTER Felséges császárom, éppen most jövök a színházból. Az igazgató a lelkemre kötötte, hogy feltétlenül hívjam meg felségedet a ma esti bemutatóra. Megnéztem a főpróbát. Remek! S a táncosnők!

(Egy dallamot dúdol, s körbetáncolja a császárt.)

CSÁSZÁR (*dörmögve*) Remélem, azért egy fokkal jobban csinálják!

MINISZTER (*észbekap, megáll*) Bocsásson meg, felség, csak jelezni akartam, hogy felejthetetlen élményben lesz része.

CSÁSZÁR (*méltatlankodva*) De hát hogy menjek el?! Még egy rendes ruhám sincs, amit fölvegyek!

MINISZTER (*A képzeletbeli szekrényhez lép, kinyitja.*) Felség, itt állnak garmadában a selyemruhái...

CSÁSZÁR Persze, a tavalyiak!

MINISZTER (*A másik szekrényhez lép.*) ... itt meg a brokátok (*Átlohol az ellenkező oldalra.*) ... itt meg a ...

(A Miniszterre „rádől” a sok ruha és betemeti. Jajgat és kapálózik. A zajra beront a fővadász.)

FŐVADÁSZ (*Puskát fog a kupacra.*) Állj vagy ... nem tudom, mit teszek! (*Félve, lassan hátrálni kezd.*)

MINISZTER (*Végre kikászálódik a ruhák alól.*) Hu!!! Bocsásson meg, Fővadász úr, hogy megijesztettem.

FŐVADÁSZ (*Magához térve.*) Ugyan, Miniszter úr! Rémisztőbb fenevadakhoz vagyok én szokva!

CSÁSZÁR Csak nem azt akarja mondani, hogy itt a palotában is azokat hajkurássza?!

FŐVADÁSZ (*szabadkozva*) Ó, nem, éppen hogy nem, felség! Csupán azért bátorkodom zavarni, hogy meghívjam felségedet egy kiadós vadászatra. Kacsákra mennénk...

CSÁSZÁR (*elbambul*) Sült kacsákra?

FŐVADÁSZ Nem, ezek még élnek.

CSÁSZÁR Hát akkor mi ebben az élvezet?!

FŐVADÁSZ Az, hogy... le kell lőni őket!

CSÁSZÁR De fővadászom! Tudhatnád, hogy ki nem állhatom az ágyúdörgést.

A császár háta mögött megjelenik a Tábormok. Minden lépésénél hatalmas döndülés hallatszik. A császár háttal van a Tábormoknak, nem látja őt. Befogja a fülét, úgy kiabál a Fővadásznak.

CSÁSZÁR Meg különben sincs egy tisztességes nyakkendőm, amit fölvehetnék a vadászruhához!

Eközben a Tábormok se jobbra, se balra nem nézve, merev léptekkel halad előre.

MINISZTER (*figyelmeztetően*) Khm, hm!

TÁBORNOK (*megtörpan*) Vagy úgy! (*Visszafordul, vigyázzba áll.*) Felség!

CSÁSZÁR Ne ordítson! Már mondtam, hogy ki nem állhatom a dübörgést.

TÁBORNOK (*magának*) Vagy úgy! (*fennhangon*) Felség! A hadsereg mindhárom katonája díszszemlére fősorakozott. Várjuk felségedet, hogy ellépjen a sereg sorfala előtt!

CSÁSZÁR Ilyen korai órán? Fárasztó lenne! Meg különben is: nem készült el az új díszgyenruhám! A szabóim már egy hete piszmognak rajta!

MINISZTER Már bátorkodtam javasolni, felséges uram, hogy fogadjunk föl új udvari szabókat...

HOPMESTER (*belép*) Felséges uram! Két rongyos ruhájú takács áll a kapu előtt, és bebocsátást kérnek. Elkergessük őket?

MINISZTER A világ minden kincséért se! (*A császárhoz fordul.*) Felség, végre szövehet magának valami igazi színházi ruhához való kelmét!

FŐVADÁSZ Készíttethet egy tisztességes nyakkendőt!

TÁBORNOK S befejeztetheti az új díszgyenruháját!

CSÁSZÁR Hopmester! Vezessék a szíнем elé őket!

A Hopmester meghajol, kimegy a takácsok elé. Maga elé hívja, aztán bependeríti őket. A takácsok zavarukban a Tábornok előtt hajolnak meg, aki egy darabig élvezi a bókokat, aztán a háta mögé mutat, s így továbbküldi a takácsokat a császárhoz.

TAKÁCSOK (*Meghajolnak a császár előtt.*) Felsőges uram, takácsok és szabómesterek vagyunk.

MINISZTER (*súgva*) Ezek éppen kapóra jöttek, felség!

CSÁSZÁR Aztán miféle ruhát tudtok készíteni?

TAKÁCS 1 Felsőges császárom, mi olyan kelmét tudunk szőni...

TAKÁCS 2 ... s olyan ruhát tudunk varrni belőle...

TAKÁCS 1 ... amelyiknek nincs párja a világon!

TAKÁCS 2 Ezt a ruhát csak az láthatja (*Megáll a Generális előtt.*), aki okos (*Továbbmegy a Fővadászhoz.*), és becsületes ember!

TAKÁCS 1 Viszont aki buta, mint a föld (*A Generális arcába mondja.*), vagy méltatlan a tiszttségére (*Ezt a Miniszter vállát átfogva mondja.*), annak szeme előtt a ruha láthatatlan marad!

TAKÁCS 2 De úgy ám!

CSÁSZÁR Tetszik nekem, amit mondotok. Neked is, miniszterem?

MINISZTER (*Megvakarja a fejét.*) Hát...

CSÁSZÁR (*A Generálishoz és a Fővadászhoz.*) Csak nincs valami kifogásotok az ellen, hogy csináltassak egy ilyen ruhát?

FŐVADÁSZ Dehogy, felsőges uram, dehogy!

GENERÁLIS Legalább lesz mit fölvennie a parádéra!

MINISZTER Császárom, menten fogadja fel őket!

CSÁSZÁR Megparancsolom nektek, hogy a küszöbön álló körmenetre készítsétek el azt a csodaruhát! (*a Miniszterhez*) Kamarás!

MINISZTER (*a Generálishoz*) Kamarás!

GENERÁLIS (*a Fővadászhoz*) Kamarás!

FŐVADÁSZ (*a Hopmesterhez*) Kamarás!

HOPMESTER (*Dühösen kikiált.*) Kamarás!

Kamarás bejön, a kulcsait csörgetve, pénzt számolva.

FŐVADÁSZ (*rákiált*) Kamarás! Figyel ránk egyáltalán?!

KAMARÁS (*ijedten*) I-igen, hogyne!

CSÁSZÁR Mérjen ki egy láda aranyat...

KAMARÁS (*Felháborodottan és meglepetten.*) Mennyit?! És kinek?

TAKÁCSOK (*Mosolyogva odalépnek a Kamarás elé.*) A takácsoknak!

CSÁSZÁR És vezesse őket a műhelyükbe! (*a többiekhez*) Uraim, kövessenek!

A Császár, a Fővadász, a Generális az egyik oldalon, a Hopmester a másik oldalon ki. A takácsok és a Kamarás a szín közepén maradnak.

4. JELENET

A Kamarás tesz egy fordulatot, ezalatt a Szövőszék megjelenik a bal hátsó sarokban. A Szövőszék gyerekekből épül fel!

KAMARÁS *(a Szövőszék felé mutat.)* A műhelyük!

TAKÁCSOK *(Odamennek a géphez.)* Micsoda szövőszék! *(ráül)* S milyen kényelmes! Igazán remek!

A Kamarás hármat tapsol. Megjelenik két udvaronc, egy hatalmas ládát cipelnek. Amikor a Kamarás elé érnek, megkönnyebbülten leteszik, éppen a Kamarás lábára, aki felüvölt fájdalomában.

TAKÁCSOK *(A Kamaráshoz lépnek.)* Mi az? Mi történt?

A Kamarás fél lábön ugrálva a ládára mutat, miközben kikiüldi az udvaroncokat. A takácsok félreértik a Kamarás mozdulatát, s a ládához lépnek, aranyat vesznek ki belőle, megrádják, csörgetik. A Kamarás megpróbál elcsenni egy aranyat a ládából.

TAKÁCS 1 Miben sántikál maga, Kamarás?

TAKÁCS 2 *(a Kamaráshoz)* Távozhat! Majd szólunk, ha valamire szükségünk van!

A Kamarás kisántikál, de a szín szélén megáll, hallgatózik. A takácsok középre húzzák a kincsesládát.

TAKÁCS 1 Na, dolgozzunk?

TAKÁCS 2 *(nevetve)* S aztán mit?

TAKÁCS 1 Mit? Mit? Pirospacsizzunk!

Leülnek. Pirospacsizni kezdenek. Csattog a tenyerük.

KAMARÁS *(Meghallva a tenyércsattogást.)* Á, csattog már a szövőszék! Csattog ám! *(el)*

A Takácsok tovább pacsiznak.

TAKÁCS 2 Már megint én nyertem!

TAKÁCS 1 Sebj! *(A pénzesládába nyúl.)* Van itt még! *(Takács 2 kezébe számolja az elvesztett pénzt, aztán aggodalmasan)* Gondolod, hogy elég lesz?

TAKÁCS 2 Hát... ha folyton vesztesz... nem hiszem!

TAKÁCS 1 Mit csináljunk? *(elgondolkozik)* Megvan! Kamarás!

A takácsok fölpattannak a helyükről.

KAMARÁS *(be)* Parancsoljanak.

TAKÁCS 1 Egy kis aranyfonálra lenne szükségünk.

A Kamarás hármat tapsol, mire berohan egy udvaronc egy gombolyaggal a kezén, a másik pedig mint egy orsó pörög be. Az egyik

*takács leveszi az udvaronc kezéről a gombolyagot, átteszi a Kamarásé-
sére, a másik takács pedig az orsóról tekeri át a Kamarás kezére a
fonalat, miközben az orsó pörög. Amikor lefogyott, az orsó csikorog-
va megáll.*

TAKÁCS 1 *(A Kamarás kezén lévő fonalat vizsgálva.)* Egész jó minőség!
Ilyennel még sohasem dolgoztam.

TAKÁCS 2 *Dolgozni én se dolgoztam még... (Takács 1 oldalba böki,
mire észbekap.)* Távozhat, Kamarás!

TAKÁCS 1 *(utánafut)* Hé! Az aranyfonál! *(Leszedi a kezéről.)* Kamarás
el, de az ajtóban megint hallgatózik.

TAKÁCS 1 Na, folytassuk!

Leülnek pirospacezni. Csattognak a tenyerek.

KAMARÁS Készül már a császár új ruhája! Készül ám! *(El)*

*Jobbról megjelenik a Császár. Nagyon furdalja az oldalát a kíváncsi-
ság, de nem meri rászánni magát, hogy benézzen a takácsok
szobájába. Végül mégis nekiindul, kopogásra emeli a kezét, de az
utolsó pillanatban meggondolja magát. Visszasétál. Háta mögött
megjelenik a Miniszter. Megpróbál elillanni, mielőtt a Császár
észrevenné.*

CSÁSZÁR *(megfordul)* Á, miniszter úr! Hová, hová?

MINISZTER *(kényszeredetten)* Éppen sétálni indultam...

CSÁSZÁR *(Hatalma tudatában.)* Sétálni? És a kötelességét teljesítette
már? Ellenőrizte már a takácsok munkáját?!

MINISZTER Már indulok is, felség!

*A császár a háttérbe vonul. A Miniszter a takácsok szobája elé lép.
Bekopog.*

TAKÁCSOK *(Ijedten felugranak.)* Ki az?

MINISZTER Én vagyok, a miniszter.

*A takácsok nagy hirtelen a szövőszékhez ugranak, működtetni
kezdik. A szövőszék csitteg-csattog.*

TAKÁCSOK Fáradjon be, miniszter úr!

MINISZTER *(belép)* Á, látom, már készül a szövet!

TAKÁCS 2 *(Kis szünet után.)* No, hogy tetszik?

MINISZTER Nagyon szép! *(megtapogatja)* Csodálatosan finom! És ez
a sárga rózsaminta itt a szélén!

TAKÁCS 1 Az piros, miniszter úr, piros!

MINISZTER Á, igen, páratlanul szép a színe! Megyek, és megmondom
a felséges császárnak, hogy nekem nagyon tetszik!

TAKÁCSOK Nagy örömet szerez vele!

A miniszter ki. A takácsok visszaiülnek pirospacezni. A minisztert meglátva az eddig háttérben álló császár előbbre jön.

CSÁSZÁR Nos, miniszterem?

MINISZTER Gyönyörű a szövet, felséges uram! Kellemes a tapintása, s azok a piros rózsaminták a szélén! Látnia kell, felséges császárom!

CSÁSZÁR Köszönöm, miniszterem. Indulok is!

A Császár az ajtó felé indul, kopogásra emeli a kezét, aztán meggondolja magát. Visszafordul, s szembetalálja magát a Fővadászzal, aki füttyörészve jön.

CSÁSZÁR Hová, háová, Fővadász?

FŐVADÁSZ *(megtortpan)* Éppen a csalitosba indultam... *(Elbizonytalanodik, aztán mint aki jó kifogást talált.)* A szakács fúrjet rendelt a mai levesbe!

CSÁSZÁR *(kéjesen)* Ah, micsoda ínyencség! *(hirtelen)* De az még ráér! Előbb menjen, és nézze meg, hogy elkészültek-e már a takácsok!

FŐVADÁSZ Már ott is vagyok, felség!

A Fővadász helyben megfordul és bekopog. A Császár a háttérbe vonul.

TAKÁCSOK Ki az?

FŐVADÁSZ A Fővadász.

A takácsok a szövőszékhez ugranak. A szövőszék csitteg-csattog.

TAKÁCS 2 Lépjen be, Fővadász úr!

FŐVADÁSZ No, hogy haladnak a munkával?

TAKÁCS 1 Ha nem lábatlankodna folyton ez a kíváncsi népség, hamarosan készen lennénk!

FŐVADÁSZ Majd én elintézem, hogy ne zavarják magukat!

TAKÁCS 2 Nos, Fővadász úr, hogy tetszik?

FŐVADÁSZ *(lelkesülten)* Aaaa! Az a két agancs ott a kelme szélén...

TAKÁCS 2 Az nem agancs, hanem két virágfüzér mintázata.

FŐVADÁSZ Á, igen, most hogy mondják... valóban... S az a vaddisznó ott középén...

TAKÁCS 1 Hm... az a felséges császárunk arcképe!

FŐVADÁSZ Hm... hm... Megyek, és jelentem a császárnak, hogy hamarosan elkészülnek!

TAKÁCS 2 Lekötelez, ha megmondja, Fővadász úr!

A Fővadász ki. A takácsok tovább szönek. A császár a Fővadászt meglátva előre jön.

FŐVADÁSZ *(A császár elé sietve.)* Felség! Csodálatos kelmét szőnek a takácsai. S olyan vad... vadrózsafüzér van beleszőve, hogy olyat még szem nem látott!

CSÁSZÁR No, azt már én is megnézem! Uraim, kövessenek!

A Miniszter, a Fővadász és a Generális elindulnak a Császár után.

A Fővadász előreszalad az ajtóig.

FŐVADÁSZ *(Bekopog, belép.)* A császár!

A takácsok abbahagyják a munkát, meghajolnak.

MINISZTER Ugye, gyönyörű, felséges uram?

FŐVADÁSZ Látja felséged a páratlan mintáját, a csodálatos színeit?

CSÁSZÁR *(Úgy néz a szövőszék felé, mintha látná a kelmét.)* Szép, csakugyan szép. Megnyerte felséges tetszésemet. *(a takácsokhoz)* Ezennel kinevezlek benneteket császári udvari főfőfőfő-főfőfőfő-*(A Generális hátbavágja.)* főtakácsnak. Fogadjátok ezt a... *(Hát-rafordul a Miniszterhez, s levesz a melléről egy kitiüntetést.)* ...kitiüntetést! *(Az egyik takács mellére tűzi, majd visszafordul a Generálishoz, kiszámolja, hogy melyiket vegye le a sok közül, majd leakasztva egyet a másik takács mellére tűzi.)* Megparancsolom nektek, hogy a holnapi körmenetre készítsétek el ebből a kelméből a ruhámat!

TAKÁCS 2 Meglesz, felséges császáruk!

A két takács villámgyorsan mértéket vesz a Császárról. Aztán a Császár a kíséretével el. A takácsok a szövőszékről leemelik a kelmét, kiterítik, szabni kezdik.

SZÖVŐSZÉK *(Egyik tagja megszólal.)* Szabják a császár új ruháját!

A Szövőszék többi tagja is szétszalad, s fűnek-fának továbbbúgja.

SZÖVŐSZÉK Szabják már a császár új ruháját! Szabják a császár új ruháját! Készül a császár legújabb ruhája!

Amint a szövőszék tagjai továbbbúgták a hírt, befelé fordulnak, s kezükből kulcslyukat formálva kíváncsian lesnek befelé. A takácsok – bevégezve a szabást és fércelést – a kíváncsiskodók felé fordulnak, s mintha az ablakon kiabálnának ki.

TAKÁCSOK Elkészült a császár új ruhája! Elkészült a császár új ruhája!

Megjelenik a Császár a kíséretével. A tömeg utat ad nekik.

5. JELENET

A takácsok a Császárhoz lépnek, megmutatják neki a ruhadarabokat, aztán sorra a Miniszter kezébe adják. Ő rendre továbbadja a Fővadásznak, az pedig a Generálisnak.

TAKÁCS 2 Tessék a nadrág!

TAKÁCS 1 Tessék a kabát!

TAKÁCS 2 Tessék a palást!

TAKÁCS 1 *(a Császármak)* Könnyű, mint a pókháló, aki viseli, úgy érzi, mintha semmi se volna rajta!

TAKÁCS 2 *(Szintén a Császármak.)* De hát éppen ez a nagyszerű benne!

FŐVADÁSZ Bizony, az nagyszerű!

TAKÁCS 1 Kérjük felségedet, kegyeskedjék levetni a felsőruháit...

TAKÁCS 2 ...hadd adjuk fel az újat itt a tükör előtt!

Beszalad egy gyerek, s megáll a Császárral szemben. Ő a tükör. A császár levetkőzik alsónadrágra. A tükör minden mozdulatát visszatükrözi. A takácsok sorban feladják a Császárra a levegőnadrágot, a levegőkabátot és a levegőpalástot.

TAKÁCS 2 *(A palást uszályát tartva.)* Hopmester! Mit áll ott?! Még poros lesz az uszály!!! Fogja már meg!

HOPMESTER *(Ijedten odaugrik.)* Már hoppanok is!

UDVARONCOK Ó, milyen jól illik, felség! ... Mintha ráöntötték volna! ... Páratlan a mintája! ... Pompásak a színei! ... Sose láttunk hozzá foghatót!

UDVARONC *(befut)* Odakinn már várják felségedet a körmenetre!

CSÁSZÁR *(Még illeg egy kicsit a tükör előtt.)* Megyek már, készen vagyok! *(a kíséretéhez)* Ugye, jól festek?

MINISZTER Akár a színházba...

GENERÁLIS ... vagy a díszszemlére...

FŐVADÁSZ ... sőt vadászatra is eljöhét benne!

CSÁSZÁR *(Int a kíséretének.)* Indulhatunk!

A Császár elindul körbe, de a kíséret helyben marad. Mindenki – a két takácsot kivéve – a csodálkozás különböző pózaiba merevedik. Minden egyes hang kimondása előtt újabb és újabb pózokat vesznek fel, így az egész kép mozgása a kockánként megállított filmre emlékeztet.

FÖMEG Ó! ... Á! ... A! ... Óóóó! ... Ááááh! ... Aaaa! ... Óhohó!
... Áháhá! ... Ahaha! ... Óhohohóóó! ... Áháháhá! ... Ahahahaaa!

A Császár ezalatt két kört tesz meg, s az utolsó Ahahahaha! kimondásakor visszaér az eredeti helyére. Szembetalálja magát egy kisfiúval.

KISFIÚ *(nevetve a Császárra mutat.)* Hahahaha! De hisz nincs is rajta semmi!

TÖMEG *(Megmozdulva, szétbomolva.)* Halljátok mit mond? ... Nincs is rajta semmi! ... Ez a kisgyerek azt mondja, nincs is rajta semmi! ... Nincs is ruha a császáron! ... Hahaha! ... A császár meztelen! ... Hahahaha! Hahaha!

A Császár peckesen továbblépked, nem vesz tudomást a tömeg nevetéséről. A tömeg kacagva hátrakíséri a Császárt, aki már nem is látszik. A tömeg a háttérben – a nézőknek háttal – megáll, közben a nevetése egyre halkabb, mintha még mindig távolodna. Elöl a két takács hahotája egyre erősebb.

TAKÁCSOK *(nevetve)* Nahát! ... Jól becsaptuk az egész udvart!... Ezt legszebb álmomban se gondoltam volna!

A takácsok egy nevető mozdulata kimerevítődik. Ebben a pillanatban hátul nagy erővel újra folytatódik a nevetés, s egyre erősebbé, szinte elviselhetetlenné válik. Amikor a nevetés a legerősebb, hirtelen csend. A tömeget alkotó gyerekek lassan visszafordítják a fejüket a takácsok felé. Arcukon a haragos szomorúság kifejezése. A takácsokat nézik. A kép kimerevítődik.

VÉGE

KORUNK HŐSEI

Néhány szó a rendezőnek

Ennek a történetnek nem a Császár a főszereplője, nem is az udvaroncok, hanem a két takács. Mintha a napi hírekből kerültek volna a darabba: „Két ... (ide bármilyen foglalkozás behelyettesíthető) kicsalta, becsalta, megcsalta...” stb. Hát igen. Andersen óta mit sem változott az emberi természet: a buták, a beképzelték, a kis és nagy hazugságokat gyártók meg az ezeket kihasználók ma is itt járnak közöttünk. Ők korunk hősei. Hol könnyebb, hol nehezebb felismerni őket – ha magunk is közéjük tartozunk, akkor pedig a legnehezebb. Talán azért is érdemes eljátszani ezt a darabot, hogy könnyebbé tegyük ezt a felismerést.

A gyerekek minden valószínűség szerint lubickolni fognak a szerepekben, és félelmetesen pontos karikatúrákat fognak rajzolni a korlátozott császárrol és szolgálalkú udvaroncairól. Engedjük ezt a parodisztikus ábrázolásmódot, de azért ügyeljünk arra, hogy ne vigyük túlzásba!

Bár „szorosan” megírt forgatókönyvnek tűnik, azért megnyugtatóképpen elárulom, hogy rengeteg hely maradt benne az apró játékötleteknek. Csak igazolásul egy példa, amely a megvalósítás közben született! A miniszter belép a takácsok műhelyébe, s mielőtt megszólalna, előbb körülnéz, majd fölpislant a szoba felső sarkába, s mintha egy pókháló látna meg, megszólal: „Á, látom, készül már a szövet!” Nos, ehhez hasonló ötletekre sok lehetőség adódik.

A második jelenet játéka úgy, ahogy vannak, mind eljátszhatóak – egymásutánjuk megfelelő ritmust ad a történeteknek. De természetesen variálhatók is: elhagyható belőlük, hozzájuk írható, vagy éppen kicserélhető némelyik a játékok fantáziája szerint.

Ejtsünk szót a játéktérről is, amely jórészt meghatározza a játékmódot is. A tér üres, pontosabban a szín szélén félkörben helyezkednek el a szereplők. Ők is láthatóak, kezük ügyében a szükséges zajkeltő eszközök, hangszerek. Ebből a félkörből lépnek majd be aktív szereplőként a játéka.

Kellékek, díszletek nincsenek, minden szükséges tárgyat vagy testekből építünk fel (pl. szövőszék, orsó stb.), vagy a velük kapcsolatba kerülő szereplők „mutatják meg” őket (pl. a ruhásszekrények, kincses-

láda). Egyetlen kivétel van: a császár alsónadrágja. Ha lehet, ez egy térdig érő, fehér ruhadarab legyen, amelyet – a gyerekek ötleteit felhasználva – feltűnő minták díszítsenek.

A darab hangulatának megteremtésében fontos szerepük van a különböző hangszereknek és zajkeltő eszközöknek. Ezeket – ahogy már szó esett róla – a hátul ülő gyerekek félkörben helyezzük el a megfelelő pontokon. Dobokra, csörgőkre van elsősorban szükség, de minden különleges hangot adó, házilag barkácsolt eszköz is szóba jöhet. A különös hanghatásoknak elsődlegesen a kezdő és a második jelenetben fontos a szerepük, de „megemelhetik” a játékot akkor is, ha a testtel megjelenített vagy a „megmutatott” tárgyak mozgását kísérjük velük (pl. az orsó pörgését csörgővel, vagy a kincsesládát cipelő gyerekek lépteit dobbal stb.). De érdekes hatást érhetünk el azzal is, ha a színen a szerepét alakító hangforrás hangját „kihelyezzük” a félkörben ülő gyerekek közé (pl. a félkörben ülő gyerekek adják azt a sikítást, amelyet a Kamarás ad ki magából – pontosabban: játssza, mintha sikítana, lehetőleg eltúlzott mimikával).

Ejtenünk kell még pár szót a darab befejezéséről! A szín előterében a takácsok maradnak, miközben a tömeg nevetve hátrakíséri a Császárt, teljesen eltakarva őt. Ez a beállítás összefüggésben van azzal a gondolattal, amelyet a bevezetőben kifejtettem: a takácsok korunk hősei. Ők sütkéreznek diadaluk fényében, mindenki olyan sikeres szeretne lenni, mint ők. Ha kell, hát okosan ügyeskedve, ahogy ők is csinálják! Csak arra nem gondol a kacagó tömeg, hogy a játszmányban valakiknek el kell játszaniuk a balek, az áldozat szerepét is. Ebből a szerepből van több, s a szereposztásban rájuk is sor kerülhet. Ezt a felismerést jelzi a már bántóan hangos nevetés hirtelen elvágása, s a tömeget alkotó gyerekek fejének lassú visszafordítása a nevető pózba merevedett takácsok felé. A tömeg arcán a haragos szomorúság kifejezése.